

ONDŘEJ ŠMEJKAL
PŘEBĚHLÍK
UKÁZKA Z KNIHY

Dřevěný srub, honosně nazývaný úřadovna, měl místo dveří jen těžkou koženou dvojdílnou zástěnu. V zimě musí být vevnitř dost chladno, říkal jsem si, když jsem ji rozhrnoval.

Úředník měl široká ramena, širší než stolek, u kterého seděl. Místo nože seřízl brk dýkou, vydávanou ve venerské armádě seržantům u příležitosti povýšení.

Znovu mezi svými, pomyslel jsem si.

Posadil jsem se na židli proti němu. Bez vyzvání, koneckonců stále ještě jsem byl civil.

„Jméno,“ zavřel a uhladil rohy papíru. Kolonky měl pečlivě narýsované podle pravítka, písmo, jímž byly nadepsány, však prozrazovalo ruku, která se dřív učila zacházet s mečem než s psacím náčiním.

„Renton,“ odpověděl jsem.

Psal pomalu, s rozmyslem.

„Rok narození... víš, kolik ti je?“ zvolil lehčí variantu otázky.

Praxe ho zjevně naučila rekruty nepřeceňovat.

„Dvacet devět.“

Chvilku váhal, bručel si pod vousy a levou ruku, kterou předtím přidržoval papír, mimoděk schoval pod stůl. Počítal na prstech a styděl se za to. Uvažoval jsem, že mu napovím, ale odhadl jsem, že by to neocenil.

Nakonec úlohu zvládl a do kolonky vyplnil správné číslo.

Sto osmdesátý osmý. Ročník proslavený mimo jiné výjimečně špatným vínem.

„Odkud jseš?“ pokračoval další otázkou.

„Z Lípy.“

Jsou chvíle, kdy se mi na dětství vzpomínat chce, a jsou zase chvíle, kdy vůbec ne. Tohle byla jedna z těch druhých. Znal jsem čtyři vesnice jménem Lípa. Po dvou na obou stranách řeky.

Vojenský úředník znejistěl. „Lípa? To mi něco říká, ale není to nikde v okolí... Už si vzpomínám, znám jednu Lípu, ale to je až dál na východ, za Komářími jezerem.“

To by byla pátá.

„To je ona,“ kývl jsem. „Na návsi máme velkou, staletou lípu.“

„Jasný,“ usmál se.

Lidé mají rádi, když do sebe věci zapadají.

„Dál tu máme vybavení,“ pokračoval. „Můžu se podívat na ten meč?“ zeptal se s neskrývaným zájmem.

Položil jsem zbraň na stolek a povytáhl čepel na dva palce z pochvy.

Zvedl se, nízkou židli bez opěradla nacvičeným pohybem odkopl do rohu místnosti. Lehká čepel se štíhlým jílcem vypadala v jeho mohutných dlaních až téměř nepatřičně, ale klasickou vojenskou cvičnou sestavu, obohacenou o několik patrně vlastních prvků, s ní předvedl bezchybně. Tedy téměř bezchybně, viditelně napadal na levou nohu.

„Dobrá zbraň,“ řekl uznale. „Manavgatská, ale dobrá,“ poznal kovářskou značku. „Jen trochu malá, jako pro ženskou. Pro sebe bych si vybral něco pádnějšího... Ale není to špatný kousek. Odkud ji máš?“

„Dědictví,“ pokrčil jsem rameny. Zasmál se hlubokým hrdelním smíchem. Tu odpověď čekal a já neměl důvod ho zklamat.

Dědictví se jak v manavgatské, tak ve venerské armádě stalo obecně uznávaným termínem pro soukromou válečnou kořist – zbraně, zbroj, měšec s penězi, boty, zkrátka všechno, o co člověk obral toho, komu při střetu rozpáral břicho. Když jsme před třemi lety bojovali v Levanských horách, dědili jsme takhle i dlouhé vlněné spodní prádlo tamních horských jednotek. Tedy jen v případech, že to dopadlo dobře.

Původ mého meče odhadl úředník přesně, skutečně patřil ženě. Ženě, s níž jsem neměl nic společného, kromě toho, že jsem ji zabil. Byla to kapitánka kontrarozvědky. Kdybych tou dobou byl venerský voják, a ne vězeň, který se snaží utéct z pracovního tábora, dost možná bych kromě dědictví dostal i metál.

„Kde jsi sloužil?“ vytrhl mě ze vzpomínek na nedávnou minulost voják. Zdálo se mi, že je jeho hlas o něco vřelejší než na začátku.

„Pěchota hraběte Bartholda. Byl jsem u Vartia, u Senského brodu a pod Zelenou horou,“ vyjmenoval jsem.

Ve všech třech zmíněných velkých bitvách jsem skutečně byl. U Vartia na venerské straně s Bartholdovými pěšáky. U Senského brodu a pod Zelenou horou však už jako voják Manavgatu. Nebyla to dezerce – pokud si žoldněř odslouží celý kontrakt, obvykle tříletý, může podle venerského práva narukovat do jakékoli jiné armády na světě. Nicméně změny tohoto typu nebývají zrovna běžné a vojáci to vcelku pochopitelně nevidají rádi.

„Ha, veterán,“ usmál se seržant. „U toho brodu jsem byl taky,“ svěřil se. „Tady s místními oddíly. Dostal jsem do nohy sekerou, málem jsem tam zůstal. Nesrostlo mi to dobře... od té doby mám tuhle sedavou práci.“

Kývl jsem, jako že tak to chodí. Ne vždy šel bitevní zmatek v paměti přesně rekonstruovat, ale byl jsem si poměrně jistý, že za celou bitvu u Senského brodu se mi žádná sekera nedostala do ruky.

„Papíry asi nemáš, co?“ zeptal se účastně. „Proto jseš koneckonců tady.“

„Ztratily se,“ přiznal jsem.

Služební listy čili papíry dostávali vojáci po skončení kontraktu. Potvrzovaly počet odsloužených let, obsahovaly stručný výčet působení a zmiňovaly případná vyznamenání a zvláštní schopnosti držitele. Dříve, ještě v dobách míru, kdy byla migrace žoldáků mezi jednotlivými hrabstvími i královstvími obvyklejší, usnadňovaly přijímání do jednotek. Často se však stávalo, že vojáci, zejména ti nigramotní, přistupovali ke svým papírům značně bezstarostně, poničili je za hranici čitelnosti nebo je rovnou ztratili. Bez potvrzení pak nastupovali zpět do základního výcviku, což jim nijak zvlášť nevadilo, největším buzeracím se uměli vyhnout a žold čerstvého rekruta a veterána bez hodnosti se obvykle lišil jen nepatrně.

Já jsem si na všechny listy dával pozor. Před dvěma lety nás však spravedlivé, leč nešťastné rozhodnutí našeho kapitána dostalo v Manavgatu mezi rebely a následně do dolů. Papíry nyní tlí v kopcích, tam, kde jsme se nakonec vzdali. Neměl jsem tehdy nad svými věcmi příliš kontrolu.

Po dvanácti letech služby jsem tedy nyní měl možnost zopakovat si základní výcvik.

Seržant pokračoval v soupisu vybavení, které si přináším sám, čímž se zřikám možnosti žádat o ekvivalent z armádních zásob. Další položkou byly moje boty. Ty nebyly dědictvím – nechal jsem si je šít na míru v Adarfolu, nejbližším větším městě. Naopak, pár zděděných věcí jsem prodal, abych si je mohl pořídit. Za léta armádního života jsem pochopil, že dobré boty jsou pravý poklad, důležitější než zbraň. V pevných, spolehlivých a dobře ošetřených botách se lépe snášejí věčné přesuny či rozmary počasí. Dobré boty se méně smekají na bojišti v bahně či zdupané trávě. A v neposlední řadě, v dobrých botách se daleko lépe strategicky ustupuje. „Takže tady to podepiš,“ prisunul kulhavý úředník papír přede mě. „Ještě ten papír vezmeš a zajdeš s ním za doktorem, ale to už bude jen formalitka, chlapy jako ty potřebujeme. Navíc vši asi nemáš,“ zavtipkoval.

V solných dolech, ve kterých jsem nedobrovolně strávil rok a půl, než se mi komplikovanou shodou okolností naskytla možnost utéct, nám postupně vypadaly vlasy všem. Vousy také řídly, některým přestaly růst úplně. Vězni, co v táboře byli několik let, přišli i o obočí a další tělesné ochlupení. Těžko říct, čím to bylo – špatnou stravou, častým kontaktem se solí, kdo ví.

Příčinou mohl být i utajovaný důl na alkem v těsné blízkosti našeho tábora. Alkem je podle všeho daleko větší svinstvo než sůl.

Po pár týdnech, co jsem byl na svobodě, se mi na hlavě začalo objevovat jemné chmýří. Zpočátku nahodile, na různých místech. Vypadalo to divně, tak jsem si ten pokus o vlasy raději holil společně s vousy.

Vši tedy opravdu nemám.

„Vítej zpátky,“ křikl na mě, když už jsem byl u východu ze srubu. „Jednou voják, na furt voják, že jo,“ dodal a usmíval se, jako bychom spolu sdíleli nějaké tajemství.

Neměl jsem, čím bych mu to vyvrátil.

Chápal jsem seržantovu radost. Byl podzim po poměrně neúrodném létě. Nechat syna narukovat znamenalo o jednu misku méně k naplnění, navíc v řadě hrabství se za odvedence rodině odečítala část daní. Do vojenských výcvikových táborů se tak stahovala řada mladíků, u kterých rodina usoudila, že z nich doma nebude dostatek užítku.

Já byl o dobrých deset let starší než většina z nich. Ve vleklé válce Veneru s Manavgatem, dvou zemí, ve kterých se mluví stejným jazykem, a přesto obě trpí nezdolnou touhou vyvraždit jedna druhou, jsem prošel třemi největšími bitvami posledních let. Znal jsem jak boj v sevřených formacích, tak situace muž proti muži. Měl jsem zkušenosti.

Některé navždy zaryté do těla.

Skutečně vážná zranění se mi naštěstí vyhýbala, ale vojenská kariéra mě naučila, že jizvy časem přibývají, jednoduše tím, že člověk žije se zbraněmi v rukou. O pŕlce z nich ani nevím, odkud je mám. Prostě se objevily.

„Co jsi s tou rukou dělal?“ okomentoval mé nedávno zahojené zranění táborový doktor, padesátník se zarudlým nosem alkoholika.

„Lezl jsem, kam jsem neměl,“ odpověděl jsem víceméně po pravdě. Doktora to nijak víc nezajímalo.

„Ještě ukaž zuby,“ pokračoval v rutinním vyšetření.

Zuby mi chybí dva. Oba spíš vzadu, při běžném úsměvu se to nepozná a při jídle mi to taky zatím nevadilo.

I doktor s nimi byl spokojený. Do papírů zapsal velkou nulu.

Nula znamená žádné problémy.

„Papír teď doneseš zpátky seržantu Honesovi. Ten ti řekne, kde nafasuješ věci, kde budeš spát, kde jsou latríny a tak. Nevím, jestli už se seržant zmínil, ale máme tu takové nové pravidlo. Rekruti první tři měsíce nedostávají žold. Jen jídlo. Doba je zlá a armáda nemá důvod platit neschopným troubům, ze kterých nikdy vojáci nebudou. Během těch tří měsíců to taky může každý kdykoli zabalit. Pak už je to dezerce.“

„Docela rozumné,“ okomentoval jsem to s pokrčením ramen.

V Manavgatu tenhle systém zavedli už před čtyřmi roky. Doba je zlá už docela dlouho.

Stan smrděl, jak jinak. Patnáct lidí na stísněném prostoru a většina z nich si už sundala onuce.

„Chlap s mečem,“ poznamenal štíhlý mladík, který se kusem dřívka rýpal mezi zuby.

„Druhej chlap s mečem v tomhle stanu.“

To, že má člověk meč, znamenalo, že je veterán. Ostatní měli dostat zbraně až na prvním ostrém cvičení – tedy po několika týdnech s klackem v ruce. Nesl jsem svou zbraň v pravé ruce, aby byla na první pohled vidět. Neškodí mít do začátku trochu respekt. Rychle jsem se v pološeru rozhlédl, abych našel druhého muže s mečem. Ležel co nejdále od vchodu, zbraň podél těla, a choval se velmi veteránsky – spal.

„Zatáhni, jde sem zima,“ zavrčel někdo další ze zadní části stanu. Úcta k veteránům není všespasitelná.

Poslechl jsem a rovnou zajistil i spodní poutko. Stan byl plný, i já budu mít problémy najít místo. Nikdo další už do stanu nepřibude.

Zkoumal jsem, kam se vejdu. Největší mezera se zdála být právě mezi mladíkem, který mě uvítal komentářem, a mohutným vysokým blondákem s prostším výrazem ve tváři.

„Posuneš se trochu?“ požádal jsem hromotluka.

„Jasně,“ vyhověl bez reptání.

„Jsem Renton,“ představil jsem se mladíkovi, který stále pokračoval s ústní hygienou.

„Já jsem Miso,“ usmál se. Zahodil dřívko a podal mi ruku.

„Já se jmenuju Ambol,“ ozval se z druhé strany světlovlasý. „Ale doma na vsi mi říkali Medvěd,“ doplnil se stopou pýchy v hlase.

„Znal jsem jednoho chlapa, kterému říkali Medvěd,“ ozval se zezadu zastřený hlas veterána, který zřejmě nespal zdaleka tak hluboce, jak to před malou chvílí vypadalo. „Byl tak o hlavu vyšší než ty, a hlavně asi tak stokrát chlupatější,“ okomentoval Ambolovu růžovou tvář, která ještě ani nepotřebovala začít s holením.

Hromotluk se chvilku rozhlížel, jako by čekal, že mu někdo napoví, jak zareagovat. Nakonec se přerývavě rozesmál.

„Můžu se podívat?“ ukázal Miso na mou zbraň.

Taky jsem takhle kdysi chtěl vidět meč. Všichni chtějí.

„Až zítra venku,“ zavrtěl jsem hlavou. Ve stanu bylo šero a dost málo místa.

Miso se nepřel, ale stejně mu k odložené zbrani každou chvíli sjížděl pohled. Nevadilo mi to.

Alespoň se mi nekoukal pod ruce, když jsem do podhlavníku z náhradní košile schovával váček se svým pokladem, třemi krystaly alkemu o velikosti holubího vejce.

Když jsem se před dvěma měsíci při útěku z pracovního tábora shodou náhod dostal do přísně utajeného alkemového dolu, přišlo mi jako dobrý nápad vzít si pár krystalů s sebou. Věděl jsem, že se s alkemem veřejně neobchoduje, ale věřil jsem, že se mi podaří zpeněžit je pod rukou.

Tato představa se ukázala jako značně naivní.

První muž, se kterým jsem se pokusil dojednat obchod, se ve chvíli, kdy kameny uviděl, beze slova otočil a utekl. Druhý měl pevnější nervy – jen zbledl a pak se nevěřicně rozesmál.

Obchoduji s alkemem patnáct let, říkal, ale nikdy jsem neviděl kámen větší než půlka nehtu malíčku.

Vysvětlil mi, že tak velké krystaly by nedokázal prodat dál. Černý obchod má svá pravidla a nenápadnost je jedním z hlavních. O možnosti krystaly rozbít ani neuvažoval. Vyžaduje to speciální vybavení, tvrdil, a navíc prý zkušený mág z úlomku stejně pozná, jak vypadal původní krystal.

Doporučil mi také, ať se okamžitě ztratím z města. Že když se začne někdo ptát, bez výčitek mě udá.

Férový chlap.

Ztratil jsem se nejsnadnějším způsobem, který jsem znal – nechal jsem se naverbovat.

Krystalů jsem se nezbavil. Nechtělo se mi přijít o tak ohromné bohatství. To, že jej neumím zpeněžit nyní, neznamená, že se taková příležitost nenaskytne později. Život nabízí spoustu překvapení.